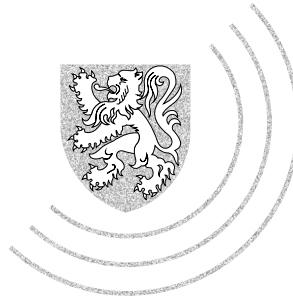

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **509** (2009-2010) – Nr. 2
ingediend op 30 juni 2010 (2009-2010)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met het verdrag
ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water,
aangenomen in Parijs op 2 november 2001

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking
uitgebracht door de heer Paul Delva

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire.

Vaste leden:

de heren Ludwig Caluwé, Paul Delva, mevrouw Sabine Poleyn, de heer Johan Verstreken;
de heren Frank Creyelman, Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jan Roegiers;
de heren Matthias Diependaele, Marc Hendrickx;
de heer Peter Reekmans;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heren Lode Ceyskens, Carl Decaluwe, Ward Kennes, Veli Yüksel;
de dames Marijke Dillen, Katleen Martens, de heer Stefaan Sintobin;
de heren Marnic De Meulemeester, Bart Tommelein;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Mia De Vits;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Liesbeth Homans;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

509 (2009-2010) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand.....	4
1.	Doel van het verdrag	4
2.	Procedureverloop en adviezen	4
3.	Inwerkingtreding van het verdrag en internationale stand van zaken.....	5
4.	Impact op het Vlaams beleid	5
II.	Bespreking	6
1.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	6
1.1.	Tussenkoms t van de heer Paul Delva	6
1.2.	Tussenkoms t van de heer Jan Roegiers	6
1.3.	Tussenkoms t van de heer Marc Hendrickx.....	6
1.4.	Tussenkoms t van de heer Karim Van Overmeire	6
2.	Antwoorden van de minister.....	6
III.	Stemmingen	7
1.	Artikelsgewijze stemming	7
2.	Stemming over het geheel	7
	Gebruikte afkortingen	8

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking lag op dinsdag 29 juni 2010 het ontwerp van instemmingsdecreet met het verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen in Parijs op 2 november 2001, voor. Het ontwerp van decreet werd na bespreking aangenomen bij eenparigheid van stemmen.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER GEERT BOURGEOIS, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

1. Doel van het verdrag

Minister *Geert Bourgeois* stelt bij de aanvang van zijn uiteenzetting dat het verdrag bedoeld is om een specifieke categorie van erfgoed, met name het onderwatererfgoed, te beschermen. Dat is immers steeds vaker het slachtoffer van plunderingen en daaruit resulterende illegale handel. Bij voorkeur gebeurt die bescherming door behoud in situ. Enkel als dat niet mogelijk is, wordt er geopteerd voor behoud ex situ, hetgeen opgraving, onderzoek en deponering omvat. Als er voor behoud ex situ geopteerd wordt, gelden vanzelfsprekend de reeds bestaande algemene regels betreffende het uitvoeren van erfgoed.

Het – nog maar relatief recent in deze commissie behandelde – Verdrag van Valletta (afgesloten in het kader van de Raad van Europa) regelt de bescherming van alle archeologisch erfgoed, onder de grond én onder water. Het nu voorliggende UNESCO-verdrag is enkel een herhaling van één en ander, met betrekking tot een specifiek type archeologisch erfgoed. Het hanteert echter dezelfde bepalingen inzake behoud en beheer. Een specifiek UNESCO-verdrag is nodig omdat het Verdrag van Valletta in beginsel beperkt is tot de landen van de Raad van Europa. Voor die laatste groep van landen bevat het UNESCO-verdrag geen nieuwe verplichtingen.

2. Procedureverloop en adviezen

Het verdrag is aangenomen op 2 november 2001 tijdens de 31ste zitting van de Algemene Vergadering van de UNESCO. Tijdens zijn vergadering van 13 januari 2003 legde de Werkgroep Gemengde Verdragen, adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid, het gemengde karakter van dit verdrag formeel vast. Zowel de federale overheid als de gemeenschappen en de gewesten werden bevoegd geacht.

Op 4 oktober 2007 sloot het dagelijkse bestuur van de SERV zich aan bij het voorontwerp van regeringsbeslissing tot instemming met dit verdrag. Op 4 december 2009 heeft de Vlaamse Regering dan haar principiële goedkeuring verleend aan het ontwerp van instemmingsdecreet en de memorie van toelichting. De Vlaamse minister, bevoegd voor het onroerend erfgoed, werd gelast de nodige adviezen in te winnen. De strategische adviesraden respectievelijk bevoegd voor de beleidsdomeinen Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed; Cultuur, Jeugd, Sport en Media, en internationaal Vlaanderen brachten op 2 februari 2010 een gezamenlijk advies uit. De Minaraad verleende advies op 25 maart 2010.

De minister wijst er dienaangaande op dat geen enkele adviesraad bezwaar heeft tegen dit ontwerp van instemmingsdecreet. Ze formuleren weliswaar enkele aandachtspunten, maar deze nopen niet tot wezenlijke ingrepen. Ze wijzen wel op de problematiek van de bevoegdheidsverdeling tussen de Vlaamse en de federale overheid inzake de territoriale zee. Het spreekt volgens minister Bourgeois voor zich dat daarover een samenwerkingsakkoord met het federale niveau moet worden afgesloten. Het bevoegde Vlaamse agentschap werkt daar al aan. Tot nog toe heeft het kabinet van federaal staatssecretaris Schouppe hierop echter niet gereageerd.

De adviezen wijzen ook op de behoefte aan afstemming tussen beleid en regelgeving inzake roerend en onroerend erfgoed. De Vlaamse Regering heeft daar ten volle oog voor, waarbij de minister er op wijst dat het verdrag mee zal geïmplementeerd worden in het decreet inzake onroerend erfgoed.

Voorts wijzen de adviesraden op de kansen die het maritiem erfgoed biedt qua toerisme. De Vlaamse Regering erkent het belang van erfgoed voor het toeristische beleid in Vlaanderen. Het erfgoedtoerisme vormt overigens nu reeds een aanzienlijk aandeel van het toerisme in Vlaanderen.

De Minaraad zegt dat de nieuwe databank maritieme archeologie, opgesteld in 2006 door het VIOE, de basis dient te zijn voor de opmaak van kaarten met bekende en waardevolle archeologische sites, confer de BEWAER-kaarten voor archeologie op het land. Deze kaarten kunnen geïntegreerd worden in het vergunningenbeleid inzake milieu- en bouwprocedures. In het verlengde hiervan geeft de Vlaamse Regering opdracht aan de bevoegde ministers om de bedoelde vergunningsprocedures op één of andere wijze in de nieuwe databank op te nemen.

De Raad van State bracht op 23 februari 2010 advies uit en maakte daarin geen opmerkingen. Op 23 april 2010 heeft de Vlaamse Regering het ontwerp van instemmingsdecreet dan definitief goedgekeurd. Op 3 mei 2010 werd het nu voorliggende ontwerp ingediend bij het Vlaams Parlement.

3. Inwerkingtreding van het verdrag en internationale stand van zaken

Overeenkomstig zijn artikel 27 is het verdrag in werking getreden op 2 januari 2009 voor de twintig staten die vóór of op 2 oktober 2008 hun akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding neergelegd hadden. Momenteel hebben 31 staten hun respectieve akte neergelegd bij de depositaris van dit verdrag, de directeur-generaal van de UNESCO.

Dit gemengde verdrag zal voor België en Vlaanderen in werking treden drie maanden na de datum van de neerlegging van de federale akte van bekrachtiging. Daarvoor is het vooralsnog echter nog wachten op de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest die tot nog toe weinig enthousiasme aan de dag legden. Allicht omdat ze geen zelf geen aangrenzende zeegebieden hebben. De minister zal er bij de betrokken deelstaten echter op aandringen om toch ook enige vaart te zetten achter hun respectieve goedkeuringsprocedures.

4. Impact op het Vlaamse beleid

Afsluitend geeft minister Bourgeois nog mee dat het belang voor Vlaanderen principieel groot is, maar in praktijk desalniettemin relatief beperkt. Dezelfde principes worden immers momenteel reeds geïmplementeerd op basis van het Verdrag van Valletta, dat in dit Vlaams Parlement enkele weken geleden werd goedgekeurd (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 418), maar dat eerder reeds in hoge mate was overgenomen in onze eigen regelgeving. Het UNESCO-verdrag voegt in wezen dan ook niets toe, maar herbevestigt de principes nu ook voor de specifieke categorie van het erfgoed onder water.

Het is ook een stimulans om werk te maken van een samenwerkingsakkoord over de zogenaamde Wrakkenwet van 2007. Die federale wet regelt de bescherming van wrakken. De wet in kwestie vervangt ook het Edict van Karel V van 10 december 1547 betreffende de strandvondsten, de tweede oudste nog bestaande wet in België. De wet heeft nog geen uitvoeringsbesluiten.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. *Tussenkoms van de heer Paul Delva*

De heer *Paul Delva* wijst erop dat het cultureel erfgoed onder water niet alleen het gevaar van plundering loopt. Soms wordt het ook beschadigd zonder kwade bedoelingen, door grindwinning, baggerwerken, bouw van windmolens, aanleg van pijpleidingen en de visserij. Het is dus noodzakelijk de onderzeese schatkamers zo goed mogelijk te bewaren en te ontsluiten voor het grote publiek. Het is niet goed dergelijke schatten per opbod te verkopen zodat ze verdwijnen in de brandkasten van de happy few. Ook de wetenschap moet zo vlot mogelijk toegang krijgen tot de informatie.

De vraag rijst wel naar een evenwicht in de financiering. Wat overigens niets afdoet aan de waarde van het verdrag. Het lid steunt de uitsluiting van commerciële exploitatie van onderzees erfgoed. Dat kan echter wel tot gevolg hebben dat er maar weinig private middelen meer zullen worden uitgetrokken voor expedities tenzij vanuit louter wetenschappelijk oogpunt. Zullen er publieke middelen voor in de plaats komen of zullen er minder expedities georganiseerd worden? Het lid hoopt dat er voldoende middelen zullen worden vrijgemaakt om het onderzoek verder te zetten.

1.2. *Tussenkoms van de heer Jan Roegiers*

De heer *Jan Roegiers* heeft gemerkt dat het advies van de SARiV de nadruk legt op de band met toerisme. Stippelt Vlaanderen een beleid uit voor het cultureel erfgoed onder water? Zo ja, speelt het verdrag daar een rol in?

Wallonië mag dan wel geen direct belang hebben bij het verdrag, het ondervindt er evenmin nadeel van. Dringt de minister er bij zijn ambtgenoten op aan het verdrag snel te ratificeren?

1.3. *Tussenkoms van de heer Marc Hendrickx*

De heer *Marc Hendrickx* vraagt of de minister al nagedacht heeft wat er met eventuele maritieme vondsten zal gebeuren. Kunnen daar extra middelen voor uitgetrokken worden?

1.4. *Tussenkoms van de heer Karim Van Overmeire*

De heer *Karim Van Overmeire* vraagt de minister artikel 2, 5°, van het verdrag wat nader toe te lichten. Als het behoud in situ de voorkeur dient te genieten, is het niet langer mogelijk wrakken te bergen en in musea onder te brengen. Museale hoogtepunten van maritieme archeologie, genre *Wasa* in Zweden en *Mary Rose* in Groot-Brittannië, zouden dan *sensu stricto* niet meer tot de mogelijkheden behoren. Niemand heeft er belang bij dat het culturele erfgoed wegrot op de zeebodem. Hoe letterlijk moet die in-situbewaring toegepast worden?

2. Antwoorden van de minister

Volgens minister *Geert Bourgeois* kunnen goede kaarten met vindplaatsen de ongewilde beschadiging van onderzees erfgoed helpen voorkomen. Commerciële expedities verkochten vondsten met aanzienlijke winst. De internationale verdragen hebben net tot doel dat te voorkomen. De Wrakkenwet bepaalt duidelijk aan wie de vondsten toekomen. Op basis daarvan kan er een vergoedingsregeling uitgewerkt worden. Om die wet uit te voeren is zoals gezegd een samenwerkingsakkoord met de federale overheid aangewezen. De minister hoopt dat het snel kan gaan eens er een nieuwe Federale Regering is.

Hij zal ook de nodige initiatieven nemen om de Waalse verantwoordelijken aan te sporen snel hun goedkeuringsprocedure bij dit verdrag in te zetten. Op ambtelijk niveau zijn daartoe al stappen gezet, maar de minister wacht de goedkeuring van het Vlaams Parlement af vooraleer zelf verder initiatief te nemen.

Het erfgoedbeleid houdt in dat alle vondsten in kaart gebracht worden. Het bevoegde Vlaamse agentschap – dat nu al een interactieve wrakkendatabank online gezet heeft – zal een aantal zaken allicht nog verder creatief uitwerken. De minister heeft ook het agentschap Toerisme Vlaanderen gevraagd een beleidsnota op te stellen over erfgoed en toerisme. Hij is benieuwd of er aandacht zal gaan naar het onderzeese erfgoed.

Archeologisch gezien is de beste bewaarplaats van erfgoed steeds de site waar het zich bevindt, dus voor wrakken onder water of onder de zeebodem. Volgens internationale afspraken verdient de bewaring in situ dan ook de voorkeur. Als er door werken of andere oorzaken echter een vondst uit haar rustplaats komt, dan wordt de vondst geïnventariseerd en bewaard ex situ. Dat brengt ontzettend veel kosten met zich mee. Zo kost het bijvoorbeeld een fortuin om de Doelse koggen – die toevallig ontdekt werden naar aanleiding van de aanleg van het Deurganckdok – te conserveren en een museale plaats te geven.

III. STEMMINGEN

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van 9 stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd, wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van 9 stemmen.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met het verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen in Parijs op 2 november 2001, ten slotte eveneens aangenomen bij unanimititeit van 9 stemmen.

De voorzitter,

Karim VAN OVERMEIRE

De verslaggever,

Paul DELVA

Gebruikte afkortingen

BEWAER	bekend waardevol archeologisch erfgoed
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
SARiV	Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VIOE	Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed